

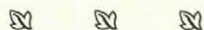
Opmerkelijk is verder, dat voor Ameland vermeld wordt *Caltha palustris*, terwijl de zelfde plant op het Kampereiland zou ontbreken wegens het zoutgehalte van den bodem.

Nog niet door Vuijck vermeld waren de in dit opstel genoemde planten: wilde peen, zevenblad, grootbloemig kaasjeskruid (tuinplant?) en klimop (tuinplant?).

De mannetjesvaren, door K.-F. vermeld, is op het eiland niet zeldzaam; we vonden haar herhaalde malen.

Het wintergroen bereidde ons nog enkele bijzondere verrassingen. In de eerste plaats zagen wij (als anderen, b.v. Vuijck, K.-F.) de pirola's op vrij droge plaatsen (duinhellingen) nog welig tieren, maar bovendien verzamelden we een exemplaar, dat in zijn habitus geheel afwijkt van de normale *P. rotundifolia*. D.w.z. de bloemen en bloeiwijze zijn vrij typisch-*rotundifolia*, maar de bladeren zijn twee-zijdig toegespits (minor-achtig). De plant was vrij fors (± 24 cm). Zoover ons bekend, is deze vorm nog niet beschreven. Fig. 8 geeft een afbeelding van den normalen en den afwijkenden vorm.

A. J. DE BOER.

HILVERBEEK.

De Vereeniging tot Behoud van Natuurmonumenten vraagt geld voor den aankoop van het landgoed Hilverbeek met de aangrenzende goederen Land en Bosch, Schoonoord en Spiegelrust. Het geheele gebied ligt aan weerszijden van de Leeuwenlaan, waar die uitkomt aan de 's Gravelandsche vaart. Door de medewerking van de gemeenten Bussum, Hilversum en 's Graveland bestaat er goede kans, dat de koopsom „gevonden” kan worden. Daar het landgoed eenige opbrengsten heeft, kunnen hypothecair verzekerde obligaties à 3 % worden uitgegeven, maar ook rentelooze voorschotten en giften zijn begrijpelijker wijze zeer welkom. Op het oogenblik is verreweg het grootste deel van het benodigd bedrag reeds aanwezig, wie wil meehelpen om de enkele resterende duizenden bijeen te brengen kan zich richten tot het bekende adres Heerengracht 540 Amsterdam. En steeds kan men het goede werk der Vereeniging bevorderen door leden te werven.

Fig. 1. Beukenlaan op Hilverbeek.

Het nieuwe natuurmonument vormt de kern van de indrukwekkende reeks van buitenplaatsen langs den Westrand van het Gooi, beginnende met Bantam en eindigend met het in zoo vele opzichten beroemde Gooilust. Ik behoef hier niet in bijzonderheden te treden over de onzekere toekomst van deze landgoederen. Gelukkig bevindt Bantam zich reeds in het bezit van de gemeente Bussum. Hilversum heeft Spanderswoud verworven. Het groote gevaar, dat de landgoederen dreigt is verkaveling voor bebouwing na openbare veiling en dat dreigde nu juist voor Hilverbeek. Ging Hilverbeek verloren, dan was het groote massief Bantam-Gooilust doorbroken en dan zou verdere afbrokkeling onvermijdelijk volgen.

Al deze buitenplaatsen zijn ruim twee eeuwen, bijna drie eeuwen oud, sommige stukken misschien nog ouder. Zij bestaan in den regel uit een heerenhuis met stal en dienstgebouw, een boerderij met akker en weide en verder bosschen met water-

Fig. 2. Oude den op Hilverbeek.

partijen. Die bosschen zijn daar aan den rand der Gooische heuvelen, waar het afsijpelend water voldoende vochtigheid geeft meest loofbosch en wel, zooals dat in Nederland de natuurlijke toestand is: eikenhout, beuken en berken. Zij vormen een waardige tegenhanger van de analoog gelegen loofbosschen langs den duinrand bij den Haag, Wassenaar, Vogelenzang, in Kennemerland en bij Bergen. In het Wassenaarsche kunt ge zien, hoe die bosschen geveld en versnipperd kunnen worden voor

den bouw van villa's. Trouwens in Kennemerland ook.

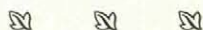
De omstandigheden zijn thans zoo, dat het behoud van Hilverbeek meteen een goede kans geeft voor het behoud der overige goederen. Die kans zal nagenoeg tot zekerheid worden, wanneer we eindelijk de langverbeide en vaak beloofde wet op het behoud van Natuurschoon in Nederland zullen krijgen, of ook, wanneer een wettelijke regeling voor streekplannen tot stand komt, een regeling, waarvan de noodzakelijkheid zich hoe langer hoe nijpender doet gevoelen.

De begeerde eindtoestand voor dit deel van het Gooi zal dan zijn, dat wij er één groot eiken-beuken-berkenbosch krijgen met fraaie waterpartijen, met open weiden en prachtige alleenstaande boomen en daarin enkele deftige woningen met daarbij behoorend park, bloemtuin, boomgaard en moestuin. In de bosschen overal vrije wandeling, zich aansluitend aan het Spanderswoud en het Gooisch Natuurreservaat, een indrukwekkend prachtig geheel. Juist op Hilverbeek krijgt ge daar een goed beeld van. Het woonhuis met bijbehooren is door de waterpartij heel praktisch afgescheiden van het „wandelbosch”.

De aanleg en de behandeling van deze bosschen valt lang voór de ontwikkeling van de hedendaagsche kennis van landschapsarchitectuur en plantensociologie. Maar gelukkig heeft op menige plaats de natuur haar rechten doen gelden en wanneer straks de echte deskundigen na degelijke studie met groote omzichtigheid ingrijpen, dan kan hier iets tot stand komen van overweldigend grootsche schoonheid. Daarom vooral is de aankoop van Hilverbeek van groot belang en daarom durft de Vereeniging tot Behoud van Natuurmonumenten, hoewel „met eenige bedeesdheid” (zoo staat het in de circulaire) weer een beroep doen op de Nederlandsche natuurvrienden.

Wij hopen mettertijd nog veel te vertellen over den staat en verdere ontwikkeling van dit oude landgoed, ons nieuwe natuurmonument.

JAC. P. THIJSSE.

ONZE RAPAKIVI'S.

Deze typische en voor keienzoekers zoo aantrekkelijke gesteenten, het eerst en het best bestudeerd in Finland en op de Aland-eilanden, zijn onder de zwerfsteenen het meest bekend door de eigenaardige ronde mineraalvormen van kwarts en veldspaat, welke vooral zichtbaar zijn op de verweeringskanten en daarin soms bizonder mooi zijn uitgerepareerd, of ook wel door verschil in vatbaarheid voor verweering een zeer versterkt kleurbeeld van de structuur van het gesteente daarop zichtbaar maken. Een beeld, dat op een breukvlak van den steen bijna geheel verdwijnt, hoewel dan de mooie egaalroode kleur weer een nieuwe attractie vormt.

Technisch zijn het geen waardevolle gesteenten, waarop de naam rapakivi, een Finsch woord, reeds duidt, daar het beteekent: vuile steen, praktisch onbruikbaar gesteente, tengevolge van de gemakkelijke aantastbaarheid voor verweering en de toegankelijkheid voor vorstscheuren, waardoor het spoedig uiteenvalt. De zwerfsteenen van rapakivi zijn dan ook meestal klein van stuk, zelden van meer dan hoofdgrootte.

Het in de mineralenwereld niet alledaagsche verschijnsel van ronde kristallen, welke bij de rapakivi's nog vaak zijn omzoomd door een ring van andere mineraaldeeltjes, werd door Holmquist gedoopt met den naam van marginatie-structuur, naar margine = met een rand of zoom, van het Lat. margo, rand.

In het centrum van zulk een kristalaggregaat ligt veelal een eivormig orthoklaas-individu, een veldspaat als Karlsbader tweeling opgebouwd, terwijl de gewoonlijk gesloten ring bestaat uit een andere veldspaatsoort, n.l. groenachtige of witgebleekte oligoklaas. Zie foto 3.

De orthoklaas-ovoïden (van het Lat. ovum = ei) komen ook zonder ring voor; daarnaast vindt men soms weer orthoklazen omzoomd door een grijzen of zwartigen krans van kwarts-, biotiet- en hoornblendekorrels, welke mineralen tevens de ovoïden meer of minder sterk verontreinigen.